

Den 23. november 1984

J.nr. DGU 10-3

UDKAST

vedrørende

Handlingsplan for nedbringelse af forurening med næringsalte og organisk stof

I tilknytning til udkast af 16. november 1984 til miljøministerens redegørelse vedrørende handlingsplan for nedbringelse af forureningen med næringsalte og organisk stof, skal DGU bemærke følgende:

Udkastet til handlingsplan foreslår indgreb mod gårdbidraget af næringsalte i form af forskellige foranstaltninger til nedbringelse af udslip direkte til vandløb eller gennem dræn til vandløb. Desuden foreslås indgreb, som skal formindske tilledning af næringsstoffer fra spildevand til vandløb, søer og kystfarvande.

Med hensyn til markbidraget foreslås begrænsninger af tilførsler af husdyrgødning til maksimalt 150 kg total-kvælstof pr. ha i gennemsnit pr. år for hver enkelt ejendom, og tilsvarende maksimalt 250 kg total-kvælstof på det enkelte areal pr. år. Desuden foreslås, at der i perioden fra høst til 1. december kun må udbringes flydende gødning på arealer, hvor der er afgrøder den følgende vinter og højst, hvad der svarer til 50 kg total-kvælstof pr. ha.

De foreslåede foranstaltninger tilsigter at nedbringe tilførsel af kvælstofgødning til det optimale for landbrugsdriften og dermed formindske forureningen med nitrat af grundvand og af overfladevand gennem drænvand og grundvand.

Disse mere kortsigtede foranstaltninger rettet mod markbidraget vil imidlertid kun kunne reducere nedsivningen af nitrat til det, der svarer til optimal kvælstofgødskning. Ifølge miljøministeriets NPO-redegørelse af august 1984 vil der ved optimal kvælstofgødskning stadig mindst kunne forventes en gennemsnitlig nedsivning af nitrat, der svarer til ca. 45 kg kvælstof pr. ha på øerne og ca. 60 kg pr. ha på sandjordsarealer i det nordlige og vestlige Jylland. Regnes der med en nettonedbør på i gennemsnit 175 mm på øer-

ne og 350 mm i Jylland, vil disse mængder modsvare en gennemsnitskoncentration i det nedsivende vand på henholdsvis 110-120 og 70-80 mg nitrat (NO_3) pr. l i de 2 hovedområder.

På øernes lerjordsområder vil det i det lange løb medføre, at koncentrationerne på nitrat i drænvand vil indstille sig på dette niveau, og at tilsvarende koncentrationer relativt hurtigt vil nås i de sekundære overfladenære grundvandsmagasiner i sand- og gruslag. Disse sekundære magasiner bidrager markant som kilder til vandløb og anvendes også til især mindre vandforsyninger. Derimod vil de primære artesiske grundvandsmagasiner i et sådant område i lang tid være beskyttet mod væsentlig nitratforurening af lerlag i undergrunden med stor reduktionskapacitet.

I de vestjyske sandede områder er undergrundslagenes reduktionskapacitet lav, og i disse områder er den stort set opbrugt i jordlagene over grundvandsspejlet. Det medfører, at de øverste grundvandslag har høje nitratkoncentrationer.

I et område som Karup Hedeslette har grundvandets øverste lag en typisk nitratkoncentration på 50-100 mg nitrat pr. l under agerbrugsarealer, medens grundvandet er nitratfrit i de dybere lag i magasinerne. I sådanne sandede områder er der god forbindelse mellem grundvandsmagasiner og vandløb, og vandløbene modtager derfor vand, der er en blanding af grundvand fra de øvre og dybere lag af magasinet.

I de små tilløb til Skive-Karup å fra oplande domineret af agerland, men uden væsentlig spildevandsbelastning, er de typiske nitratkoncentrationer 10-15 mg NO_3 pr. l. Det må betyde, at kun 10-30 pct. af vandet i disse vandløb stammer fra de øverste nitratholdige grundvandslag.